

Zadání virtuální laboratoře č. 1

Úvodní seznámení

Cíle: 1) Prokazatelně se seznámit s pracovištěm, vybavením a charakterem práce ve (virtuální) laboratoři 2) experimentálně ověřit platnost základních fyzikálních zákonů, na nichž bude stavěno v následujících laboratořích.

Motivace

Získáte základní dovednosti a schopnosti pro i) obsluhu přístrojů určených ke generování a měření základních elektrických veličin a ii) zapojování obvodů dle zadaných schémat, experimentálně ověříte v souvislostech základní fyzikální principy a zákony a budete schopni jim porozumět a vysvětlit je.

Výstup a jeho hodnocení

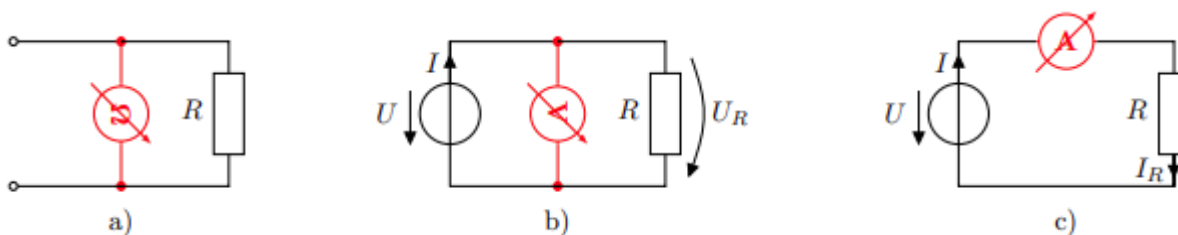
Vzhledem k omezení prezenční výuky budete odevzdávat stručnou **zprávu ve formátu PDF** s názvem `xlogin00_lab1.pdf` (kde `xlogin00` je váš login do počítačové sítě na FIT) do informačního systému do termínu **Virtuální laboratoř 1**. Zpráva by měla obsahovat všechny informace požadované v postupu samostatné činnosti.

Vývojové prostředí

Ve virtuální laboratoři budeme používat prostředí Tinkercad. Na serveru YouTube¹ máte krátkou ukázkou práce v tomto prostředí. URL a uživatelské jméno pro připojení ke třídě. Po přihlášení pomocí URL třídy a uživatelského jména, které naleznete v IS FIT, termín **Přihlašovací údaje pro virtuální laboratoře**, si stáhněte kopii zadání². Na vašem "virtuálním stole" naleznete následující komponenty:

- Propojovací deska (tzv. breadboard)
- Rezistor 10 kΩ
- Rezistor 1 kΩ
- Multimetr - přepíná se měření proudu, napětí a odporu
- Zdroj stejnosměrného napětí o hodnotě 5 V

Případné problémy s vývojovým prostředím konzultujte s V. Mrázkem přes MS Teams či mail (mrazek@fit.vutbr.cz). Před psaním problému zkuste: 1) vypnout blokaci reklam v prohlížeči (např. AdBlock), či 2) zkusit jiný prohlížeč.

Obr. 1: Schémata k měření: a) odporu R , b) napětí U , c) proudu I

Experimenty

Odevzdávaný dokument by měl obsahovat **hlavičku** (jméno, příjmení, login, skupina), **odpovědi na označené úkoly**³ a **screenshot** finálního zapojení. Laboratoř bude hodnotit vedoucí vašich cvičení.

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=bwusm5hsrnE>

² <https://www.tinkercad.com/things/l6whi1u3DkM>

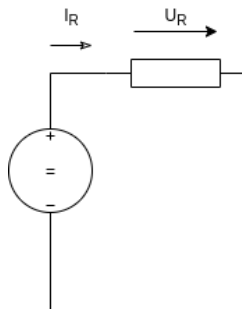
³ značí úkol, který by se měl objevit ve odevzdávaných výsledcích

Experiment 1 - jeden rezistor

1. Vyberte si jeden rezistor a pomocí měřicího přístroje v režimu měření odporu změřte jeho odpor.
2. Připojte odpor ke zdroji elektrického napětí.
3. Změřte proud protékající rezistorem a napětí na rezistoru. Pozor na správné zapojení (obr. 1).
4. Matematicky ověřte, zda platí příslušný fyzikální zákon pro vztah U , I a R , jak se nazývá?

Experiment 2 - nezapojený rezistor

1. Zapojte jeden rezistor tak, že jeden vývod bude spojený s kladným pólem, druhý bude nezapojený.
2. Změřte napětí na rezistoru U_R a proud I_R .

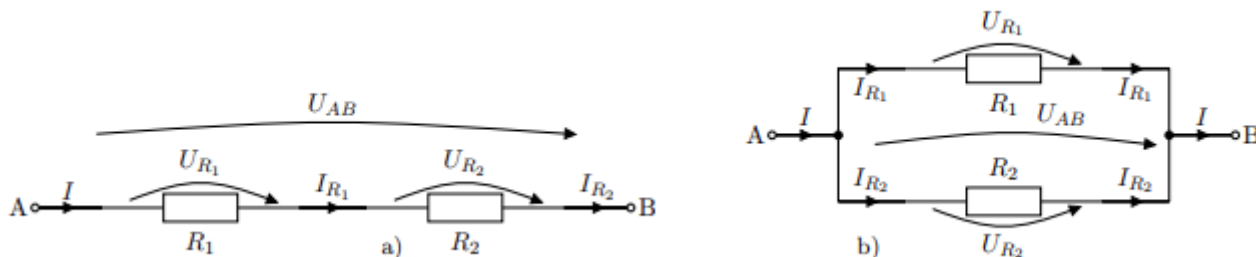
Obr. 2: Nezapojený odpor

Experiment 3 - sériové spojení dvou rezistorů

1. Vezměte dva rezistory R_1 a R_2 , zjistěte velikost jejich odporů.
2. Zapojte rezistory do série (obr. 3a)
3. Změřte odpor celkový R mezi body A, B
4. Mezi A a B přiložte napětí a změřte napětí U_{AB} , U_{R1} , U_{R2} a proudy I , I_{R1} , I_{R2}
5. Zdůvodněte hodnoty odměřených napětí a uveďte, podle kterého zákona je lze určit.

Experiment 4 - paralelní spojení dvou rezistorů

1. Vezměte dva rezistory R_1 a R_2 , zjistěte velikost jejich odporů.
2. Zapojte rezistory paralelně (obr. 3b)
3. Změřte celkový odpor R mezi body A, B
4. Mezi A a B přiložte napětí a změřte napětí U_{AB} , U_{R1} , U_{R2} a proudy I , I_{R1} , I_{R2}
5. Zdůvodněte hodnoty odměřených proudů a uveďte, podle kterého zákona je lze určit.

Obr. 3: Zapojení dvojice rezistorů: a) sériové, tj. za sebou, b) paralelní, tj. vedle sebe

Shrnutí, vyhodnocení a interpretace výsledků

Byly-li experimenty úspěšně provedeny a jejich výsledky správně interpretovány, pak se podařilo zjistit, že mezi U , I a R existuje relativně jednoduše popsatelná lineární závislost, přičemž velikost každé z uvedených veličin je (pro konkrétní prvky, uzly a větve obvodu) dána také konkrétním obvodovým

zapojením a parametry obvodových prvků. K vyjádření zmíněných závislostí slouží např. různé zákony, usnadňující vyhodnocení velikosti požadovaných veličin. Které zákony to jsou? Rozumíte jim? *Tyto otázky jsou řečnické, slouží ke správnému pochopení výsledků a není třeba odpovědi uvádět do zprávy.*

Zamyšlení na závěr

Dokázali byste zjištěné principy, např. s pomocí sady několika rezistorů o stejné/různé hodnotě odporu, použít ke zvýšení/snížení hodnoty odporu mezi dvěma uzly či elektrického proudu obvodem, konstrukci napěťového či proudového děliče s předem daným dělicím poměrem apod.? *Tyto otázky jsou řečnické, slouží ke správnému pochopení problematiky a není třeba odpovědi uvádět do zprávy.*